

ADNOTĂRI TEOLOGICE (III)

† DANIIL Arhiereul

THEOLOGICAL NOTES (3)

Abstract: Every moment should be received, lived, filled with sense and meaning, and lit by prayer. The Hesychast Orthodox Prayer fills to the fullest extent, warms, ignites and flames the golden Cup gem of every moment in our earthly and Christian life. Each moment has its infinite value, that is why a man, a Christian, a clergyman or a monk is bound to connect, bind and hang every moment of his life by faith, hope and love, humility, repentance and weeping, of God's eternity, for eventually God's eternity will call to judgment and judge the moments of our life, separating them as the shepherd breaks up the lambs from the goats.

Keywords: theological, time, life, moment, eternity

Ortodoxia și celelalte confesiuni: Catholicosul Timotei al Bisericii Răsăritului (sc. VIII-IX) spunea unui calif: „Să ne închipuim că suntem cu toții într-o casă întunecată, în miez de noapte. Fiind noapte și casa întunecată, dacă se întâmplă ca un Mărgăritar prețios să cadă în mijlocul oamenilor și toți își dau seama de existența lui, fiecare se va strădui să culeagă Mărgăritarul, care nu le va fi hărăzit tututor, ci doar unuia singur, căci unul se va alege cu Mărgăritarul însuși, pe când altul doar cu un ciob de sticlă sau al treilea cu o piatră sau o bucată de glod, însă fiecare se va crede fericit și mândru că doar el este deținătorul adevărat al Mărgăritarului (adică al adevărului revelat al credinței n.n.). Însă când noaptea și întunericul se ridică și vine lumina și ziua („Ziua Domnului” la Judecata de Apoi n.n.), atunci fiecare dintre acei oameni care au crezut că Mărgăritarul este al lor își va întinde și își va desface mâna spre lumină, care singură poate să arate ce poartă fiecare în ea. Cel care deține Mărgăritarul (adică Ortodoxia sau credința cea adevărată în Dumnezeu n.n.) se va bucura și va fi fericit și mulțumit de acesta, iar cei care țin în mână doar cioburi de sticlă și bucăți de piatră (eterodocșii, ereticii și schismaticii n.n.), vor plânge și se vor întrista, vor suspina și vor vărsa lacrimi (cu amar n.n.).”

(cf. Philip Jenkins, *Istoria pierdută a creștinismului*, București: Baroque Books & Arts, 2018, pg. 32-33).

În acest cuvânt plin de înțelepciune, casa învăluită în întuneric este lumea și existența ei istorică; oamenii sunt comunitățile; religiile, confesiunile, semințiile și popoarele; Mărgăritarul unic și adevărat este credința creștin ortodoxă în Fiul lui Dumnezeu Întrupat, Domnul nostru Iisus Hristos; cioburile de sticlă sau bucățile de glod și piatră sunt rătăcirile eterodoxe, eretice, schismatice și sectare, iar risipirea întunericului prin ivirea zorilor de lumină este A Doua Venire a Domnului, Învierea morților și Judecata de Apoi, când se va adevăra pentru veșnicie Adevărul Dumnezeiescului Mărgăritar Iisus Hristos și al Bisericii Sale creștin ortodoxe.

„**Alcătuit pe vremea lui Iezechia**”. Acesta este titlul ebraic sau subtitlul după Septuaginta al Psalmului 91, însemnând că inspirația și alcătuirea celor cincisprezece versete ale acestui Psalm au avut loc pe vremea domniei bincredinciosului rege Iezechia din Ierusalim, contemporan cu sfântul prooroc Isaia. Faptele lui Iezechia, boala, rugăcinea, plânsul, vindecarea lui și lungirea vieții lui cu încă cincisprezece ani (Isaia cap. 38), se oglindesc în cuprinsul acestui Psalm, iar semnificația creștină și duhovnicească a cuvintelor „Alcătuit pe vremea lui Iezechia”, constă în aceea că și în vremea vieții, slujirii și activității tale, de pe orice treaptă a Bisericii te-ai afla, să se alcătuiască un Psalm, din gândurile și lacrimile rugăciunilor tale și din cuvintele și mireasma faptelor tale. Astfel, cei mai mulți Psalmi sunt alcătuiți de către David și pe vremea lui David; Psalmul 89 este al lui Moise, iar în Biblia ebraică Psalmul 72 este al lui Solomon. La fel sunt și Psalmul 110 și Psalmul 111, amândoi „Scriși pe vremea lui Neemia”.

Mergând pe firul acestor idei, am putea spune că: necunoscut este Psalmul alcătuit pe vremea lui Abel; necunoscut este Psalmul alcătuit pe vremea lui Enoh; necunoscut este Psalmul alcătuit pe vremea lui Noe; necunoscut este Psalmul alcătuit pe vremea lui Avraam; necunoscut este Psalmul alcătuit pe vremea lui Iosua; necunoscut este Psalmul alcătuit pe vremea lui Samuel; necunoscut este Psalmul alcătuit pe vremea lui Elisei; necunoscut este Psalmul alcătuit pe vremea Proorocului Daniel, necunoscut este Psalmul alcătuit pe vremea Sfântului Ioan Botezătorul, necunoscut este Psalmul alcătuit pe vremea Sfântului Apostol Pavel.

Psalmul „Alcătuit pe vremea lui Iezechia” ar trebui să ne facă să ne gândim, să ne preocupăm și să cugetăm la „Psalmul” alcătuit în vremea vieții noastre, cu care ne vom integra - sau nu - în Doxologia cosmică și cu care vom merge la Judecata de Apoi.

Oare care ar putea fi cuvintele și care să fie cântarea „Psalmului scris pe vremea Preacuviosului Părintelui nostru Arsenie”?

„Psaltirea” sfinților români: Cei 150 de Psalmi sublimi dintr-o posibilă „Psaltire a Sfinților români”, ar putea cuprinde printre altele: Psalmul Sfântului Apostol Andrei, Psalmul Sfântului Niceta de Remesiana, Psalmul Sfinților mucenici de la Niculițel, Psalmul Sfintei Parascheva de la Iași, Psalmul Sfintei Filoteia de la Argeș, Psalmul Sfântului Dimitrie Basarabov, Psalmul Sfântului Grigorie Decapolitul, Psalmul Sfântului Nicodim cel Sfințit, Psalmul Sfântului Iosif cel Nou de la Partoș, Psalmul Sfinților Mucenici Brâncoveni, Psalmul Sfântului Antim Ivireanul, Psalmul Sfântului Paisie Velicicovschi, Psalmul Sfântului Andrei Șaguna, Psalmul Sfântului Calinic de la Cernica, Psalmul Preacuviosului Părintelui nostru Arsenie, precum și psalmi ai altor sfinți.

Gând arhieresc liturgic: Liturgia arhierescă neîncetată comunică prin Vohodul Mic cu Liturgia cosmică, iar prin Vohodul Mare cu Liturgia cerească. Liturgia arhierescă neîncetată începe cu Sfânta și dumnezeiasca Liturghie la care este hirotonit arhierul și, fără a cunoaște Otpust, trece prin moarte, dincolo. Liturgia cosmică începe cu cea dintâi zi a Creației și cuprinde „Liturghia catehumenilor” fapturilor materiale („Toată suflarea să laude pe Domnul”) și „Liturghia credincioșilor” fapturilor raționale, îngeri și oameni. Liturgia cerească începe deodată cu Răstignirea și Învierea Domnului și se inaugurează prin deschiderea Ușilor Împărătești la Înălțarea Lui la cer, având drept Epicleză, Cincizecimea sau Pogorârea Duhului Sfânt și Șederea de-a dreapta Tatălui, iar drept Apolis, Parusia Domnului, Învierea morților și Judecata de Apoi. La Liturgia cerească participă toate puterile și cetele îngerești dimpreună cu toți sfinții, trecuți în veșnicie.

Miezul, esența sau firul de aur al acestor Sfinte și dumnezeiești Liturghii, după numărul celor trei Liturghii ortodoxe (a Sfântului Ioan Gurădeaur, a Sfântului Vasile cel Mare, și a Sfântului Grigorie Dialogul), este Epicleza Rugăciunii minții și a inimii, ca Pogorâre a focului Duhului Sfânt pe altarul sufletului. La Liturgia sau doxologia cosmică se integrează cerul și pământul, vântul și apele, ploile și furtunile, peștii, animalele și păsările, soarele, luna și stelele, toate aducând slavă dumnezeirii prin tăcerea pietrelor. La Liturgia cerească sau îngerească îl avem reprezentant fiecare dintre noi pe îngerul nostru păzitor și pe sfântul nostru protector. Liturgia arhierescă neîncetată presupune atingerea treptei duhovnicești a închinării în Duh și Adevăr.

Minuni în Tyr și în Sidon și în Sodoma: „Atunci a început Iisus să mustre cetățile în care se făcuseră cele mai multe minuni ale Sale, căci nu s-au pocăit. Vai ție, Horazine, vai ție, Betsaida, că dacă în Tir și în Sidon s-ar fi făcut minunile ce s-au făcut în voi, de mult, în sac și în cenușă, s-ar fi pocăit. Dar zic vouă: Tirului și Sidonului le va fi mai ușor în ziua judecății, decât vouă. Și tu, Capernaume: N-ai fost înălțat până la cer? Până la iad te vei coborî. Căci de s-ar fi făcut în Sodoma minunile ce s-au făcut în tine, ar fi rămas până astăzi.

Dar zic vouă că pământului Sodomei îi va fi mai ușor în ziua judecății decât ție.” (Matei 11, 20-24).

Capernaumul a fost înălțat până la cer (Matei 11, 23; Luca 10, 15) prin venirea Fiului lui Dumnezeu întrupat în această cetate (Matei 4, 13; Ioan 2, 12) și prin propovăduirea și minunile săvârșite de Mântuitorul Iisus Hristos acolo: vindecarea slugii sutașului din Capernaum (Matei 8, 5-13; Luca 7, 1-10), vindecarea slăbănogului din Capernaum (Matei 9, 1-7; Marcu 2, 1-12), vindecarea omului cu duh necurat în sinagoga din Capernaum (Marcu 1, 23-26; Luca 4, 23 și 31-36), vindecarea fiului bolnav al slujitorului regesc din Capernaum (Ioan 4, 46-54). Ucenicii Îl caută pe Iisus, trecând marea cu corabia, în Capernaum (Ioan 6, 24) și tot în sinagoga din Capernaum Mântuitorul Iisus Hristos vorbește despre Trupul și Sângele Său Euharistic (Ioan 6, 53-59).

Și cu toate acestea, datorită lipsei de credință și de pocăință a celor din Capernaum, Mântuitorul prevestește Capernaumului pogorârea până la iad! Prin Sfântul prooroc Iona, cetatea Ninivei s-a înălțat prin pocăință, până la cer. Prin Sfântul prooroc Daniel și prin cei trei tineri, Babilonul a fost înălțat până la cer, dar pogorât până la iad datorită păgânătății de atunci – și neopăgânătății de astăzi (cf. Apoclipisă 18, 2). Prin predica Sfântului Apostol Pavel, Areopagul a fost înălțat până la cer, dar pogorât până la iad, datorită necredinței filozofilor.

Addenda: Prin Preacuviosul Părintele nostru Arsenie Boca, Făgărașul, Prislopul, Drăgănescu „au fost înălțate până la cer”. Credința și pocăința le mențin și ne mențin acolo. Neascultarea ne poate pogorî pe oricare până la iad!

Primăvară spirituală: După potop: Noe, Avraam. Isaac și Iacob. După robia egipteană: Moise și Iosua. După neascultarea lui Saul: David și Solomon. Primăvara spirituală prin Psalmii lui David și templul lui Solomon. În vremea lui Ahab și a Izabelei: Sfântul prooroc Ilie și mai apoi ucenicul său Elisei. Primăvara spirituală vine în Ninive prin Sfântul prooroc Iona. După robia babiloniană, primăvara spirituală vine prin Ezdra, care rezidește templul și prin Neemia, care rezidește Ierusalimul.

În Noul Testament, primăvara spirituală vine prin Bunavestire, Sfântul Ioan Botezătorul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos, prin Predica de pe munte, Schimbarea la Față, prin Înviere, Înălțare și Cincizecime și prin Sfinții Săi ucenici și Apostoli. Cincizecimea este o adevărată primăvară spirituală. Primăvara spirituală se continuă prin Sfântul Apostol Pavel, prin fiecare Sfânt Părinte în vremea și în Biserica sa locală și în cea Universală. Primăvară spirituală aduc Sfinții Părinți ai Patericului egiptean; Sfinții Atanasie și Chiril în Alexandria, Sfântul Vasile cel Mare în Cezareea Capadociei, Sfântul Grigorie Teologul în Nazianz, Constantinopol și Arianz, Sfântul Ioan

Gurădeaur în Antiohia și Constantinopol, Sfântul Efreim Sirul în Edessa, Sfântul Maxim Mărturisitorul în vremea sa, Sfântul Ioan Scărarul în Sinai, Sfântul Simeon Noul Teolog în Constantinopol, Sfântul Grigorie Palama în Tesalonic, Sfântul Serafim de Sarov în Rusia și toți ceilalți.

Primăvară spirituală au adus Sfântul Nicodim Aghiritul și Macarie de Corint prin adunarea și editarea colecției „Filocalia”, Sfântul Paisie Velicicovski prin traducerea acesteia din limba greacă în slavonă și Părintele Dumitru Stăniloae prin traducerea și tipărirea în limba română, cu contribuția Părintelui nostru Arsenie Boca, care aduce o adevărată primăvară spirituală la Sâmbăta, Prislop și Drăgănescu.